

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АРМА

У статті проаналізовано стан та перспективи удосконалення правового забезпечення прозорості АРМА, виходячи з таких системоутворюючих елементів та процедур даного процесу: публічна кадрова політика; статус та процедури обрання Голови АРМА, персональна відповідальність Голови за прозорість АРМА; підзвітність, публічний аудит АРМА; Громадська рада; Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні та його роль у забезпеченні прозорості.

Запропоновано авторське бачення напрямку удосконалення правового забезпечення прозорості АРМА шляхом розробки рекомендаційних положень до Проекту наказу про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні (в частині забезпечення прозорості політики обліку арештованих активів).

Запропоновано авторське бачення прозорості АРМА як феномену, засади, що супроводжує інституційну та функціональну діяльність Голови АРМА, його посадових осіб, спрямованої на забезпечення публічності та загальнодоступності до відомостей про процеси публічного адміністрування кримінальними активами через обізнаність громадськості та можливість бути залученою до прийняття управлінських рішень.

Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні – це публічний загальнодержавний електронний реєстр відомостей про активи, які арештовані в кримінальних провадженнях.

Ключові слова: АРМА, прозорість, публічність, правове забезпечення прозорості АРМА, активи, реєстр активів.

Davidyuk A. LEGAL PROVISION OF IMPROVING THE TRANSPARENCY OF ARMA ACTIVITIES

The article analyzes the status and prospects of improving the legal support for the transparency of the ARMA, based on the following system-building elements and procedures of this process: public personnel policy; the status and procedures for the election of the ARMA Chairman, the personal responsibility of the Chairman for the transparency of the ARMA; accountability, public audit of ARMA; Public Council; The only state register of assets seized in criminal proceedings and its role in ensuring transparency.

The author's vision of the direction of improving the legal support for the transparency of the ARMA by developing recommendations for the Draft Order on the approval of the Regulations on the Unified State Register of Assets seized in criminal proceedings (in terms of ensuring transparency of accounting policies for arrested assets) is offered.

The author's vision of the transparency of the ARMA as a phenomenon, the basis that accompanies the institutional and functional activities of the Chairman of the ARMA, his officials, aimed at ensuring publicity and public access to information about the processes of public administration through criminal awareness and awareness, is offered.

The only state registry of assets seized in criminal proceedings is a public nationwide electronic register of assets seized in criminal proceedings.

Key words: ARMA, transparency, publicity, legal support for ARMA transparency, assets, asset register.

Постановка проблеми. Сучасний демократичний устрій неминуче вимагає дій щодо максимального поінформування громадського суспільства про управлінські процеси та забезпечення доступу до публічної інформації. Створення АРМА декларувалось як нова інституція антикорупційного механізму, стандартом у протидії корупції, демонстрацією неприязні до корупційних ризиків управлінської моделі. Прозорість, відкритість та готовність до контролю – це не тільки елемент правового статусу, як відзначається у ряді наукових дослідженнях, а й самостійний напрям інституційної та управлінської діяльності, засіб супроводження функцій, реалізації публічної політики тощо.

Незважаючи на те, що Законом про АРМА встановлюється чисельна кількість засобів забезпечення прозорості та відкритості, їх реалізація проявляється вузько на несистемно. Про це яскраво свідчить позиція Голови АРМА, викладена у Звіті про діяльність Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів за 2018 рік, опублікованому на офіційному веб-сайті АРМА, в якому прозорість АРМА розглядається як «...демонстрація відкритості та формування позитивного іміджу шляхом проведення публічних заходів за участі керівництва АРМА, міжнародних партнерів, представників державних установ, громадських організацій, бізнесу, засобів масової інформації та участі у різноманітних національних та міжнародних подіях [1]». На наш погляд, прозорість при антикорупційній діяльності, в першу чергу, є вимогою до якості внутрішньо управлінської та зовнішньої діяльності АРМА. Наприклад, важливим інструментом забезпечення прозорості є робота Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, що покликаний забезпечити публічними відомостями про кримінальні активи та операції з ними. Отже, враховуючи відсутність комплексних наукових досліджень з питань прозорості АРМА, вузького підходу до розуміння феномену прозорості та подальшого удосконалення правового забезпечення відкритості та прозорості державної політики менеджменту арештованими активами, зазначена тематика є актуальним, необхідним та практично орієнтованим напрямком правових досліджень в умовах становлення державного антикорупційного механізму та подальших демократичних перетворень.

Мета статті – з'ясування адміністративно-правового забезпечення прозорості діяльності АРМА.

Виклад основного матеріалу дослідження. У правовій доктрині є чимало думок з приводу категорій «прозорість», «відкритість», «транспарентність». Вчені наголошують на необхідності широкого підходу до розуміння прозорості та важливості дотримання «єдиних правил» при реалізації засад в діяльності органів публічної влади. Д. П. Співак вважає, що прозорість – це характеристика діяльності цих органів, що передбачає можливість взаємодії громадян, їх об'єднань, юридичних осіб з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування при формуванні та реалізації державної політики, впливу на рішення та діяльність цих органів, доступу до повної, об'єктивної, достовірної інформації про їхню діяльність [2].

Н.П. Христинченко також дотримується думки про те, що принцип прозорості органів державного управління полягає в установленні ними умов, що забезпечують залучення громадян та інших об'єктів управління до прийняття управлінських рішень за рахунок створення і гарантування високого рівня їх обізнаності щодо змістовної та процедурної сторони державно-управлінської діяльності [3].

Отже, прозорість АРМА необхідно розуміти як феномен, засаду, що супроводжує інституційну та функціональну діяльність Голови АРМА, її посадових осіб, спрямовану на забезпечення публічності та загальнодоступності до відомостей про процеси публічного адміністрування кримінальними активами через обізнаність громадськості та можливість бути залученою до прийняття управлінських рішень.

Вплив антикорупційного чинника в роботі АРМА, в першу чергу, прослідковується на посиленні та розвитку феномену прозорості. У ст. 13 Конвенції ООН проти корупції передбачено обов'язок кожної Держави-учасниці вживати належних заходів для сприяння активній участі окремих осіб і груп за межами державного сектору, таких, як громадянське суспільство, неурядові організації та організації, що функціонують на базі громад, у запобіганні корупції й боротьбі з нею та для поглиблення розуміння суспільством факту існування, причин і небезпечного характеру корупції, а також загроз, що створюються нею. Зазначену участь необхідно зміцнювати за допомогою таких заходів посилення прозорості й сприяння залученню населення до процесів прийняття рішень [4].

Одна із ключових першочергових ефективних антикорупційних мір досягається через *прозорість кадрової політики*. Закон про АРМА встановлює особливий публічний порядок обрання та статус Голови АРМА. Згідно з ч. 2. ст. Закону про АРМА Голова призначається на посаду Кабінетом Міністрів України строком на п'ять років за результатами конкурсу. Одна і та сама особа не може обіймати цю посаду два строки підряд [5]. Відповідно до ст. 4 Закону про АРМА, Голова АРМА призначається Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України, який вносить для призначення на посаду кандидата, відібраного за результатами конкурсної комісії на обрання Голови АРМА, порядок подання документів та вимоги до кандидатів на посади Голови [5]. Відповідно до чч. 4,5 ст. 6 Закону про АРМА, засідання конкурсної комісії відкриті для представників засобів масової інформації та журналістів. Секретаріат Кабінету Міністрів України забезпечує відео- та аудіофіксацію і трансляцію у режимі реального часу відповідної відео- та аудіоінформації із засідань конкурсної комісії на офіційному веб-сайті Кабінету Міністрів України. Інформація про час та місце проведення засідання конкурсної комісії оприлюднюється на офіційному веб-сайті Кабінету Міністрів України не пізніше ніж за 48 годин до його початку. [5]. Зазначені положення покликані забезпечити високу увагу громадськості до обрання Голови АРМА, надати належну публічність процедурам та максимальне висвітлення усіх етапів конкурсу для загалу.

Відмінною від роботи інших органів виконавчої влади, є специфіка підзвітності та підконтрольності АРМА, що передбачає, в першу чергу, *щорічний публічний аудит*. Віднесення даної процедури до елементів прозорості забезпечується залученістю до неї громадськості, інших органів державної влади та незалежних експертів. Згідно із ст. 12 Закону про АРМА щороку комісія із зовнішнього контролю у складі трьох осіб (від Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України) проводить незалежну зовнішню оцінку діяльності АРМА [5]. Невід'ємною складовою незалежної зовнішньої оцінки діяльності АРМА є щорічний зовнішній аудит, який проводиться виключно міжнародною або національною аудиторською компанією, яка є визнаною та має високу ділову репутацію на відповідному ринку України [5]. За результатами зазначених процедур, відповідно до ч. 4 ст. 12 АРМА готує щорічні звіти про свою діяльність, які оприлюднюються до 15 квітня включно на офіційному веб-сайті [5].

На офіційному сайті АРМА зазначено, що у грудні 2019 року АРМА здійснено запуск Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, у дослідну експлуатацію. Реєстр формується та ведеться з метою узагальнення та оперативного обміну інформацією щодо активів, одержаних злочинним шляхом, у ньому відображаються дані про арештовані в рамках кримінальних проваджень активи, управління ними чи їх реалізацію, конфіскацію, одержані від їх реалізації кошти тощо [6].

У технічній документації на створення Реєстру арештованих активів зазначається, що його мета – ведення обліку активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні та заходів, які здійснюються щодо управління активами. Створення Системи дозволить автоматизувати процес отримання, завантаження, ведення, оновлення та надання відомостей щодо активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, а також забезпечити узагальнення та [7].

Діяльність із адміністрування Реєстру арештованих активів в аспекті забезпечення прозорості має відбуватись з дотриманням наступних принципів:

- а) дотримання прав суб'єктів (учасників) досудового розслідування;

- б) недопущення публікації відомостей, які можуть завдати шкоди кримінальному провадженню;
- в) оперативності – швидкому та вчасному публікуванню відомостей та обтяжень;
- г) повноти інформації – із обсягу даних про активи, що надходять із Єдиного державного реєстру судових рішень до АРМА, виділяється та, що повністю відповідає змісту рішення суду;
- д) достовірності інформації. Інформація для потреб публічного поширення має бути об'єктивною, віддзеркалювати фактичну ситуацію, стан активу, його характеристики. Достовірність інформації визначає рівень функціонування Реєстру арештованих активів;
- е) аналітичне призначення – потребує застосування спеціальних технічних методів обробки та зберігання інформації у відкритому доступі, завдяки чому можливе використання аналітичних засобів її обробки.

Окрім інших функцій та завдань, в аспекті забезпечення прозорості політики виявлення, розшуку та управління активами, АРМА уповноважено на створення, адміністрування Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні. Ст. 25 Закону про АРМА перелічуються відомості, які містить Реєстр арештованих активів. Їх загалом можна класифікувати на наступні групи:

- 1) характеристика та відомості про активи, щодо яких здійснювалось обтяження (арешт) у кримінальному провадженні, або які визнані необґрунтованими за рішенням суду;
- 2) відомості про суб'єктів, якими ініціювалось та реалізовувалось рішення про арешт (необґрунтованість) активу (слідчий, прокурор, судді);
- 3) відомості про кримінальне провадження та судові рішення, у якому відбувалось накладення арешту на активи (визнання їх необґрунтованими), здійснювалась конфіскація, спеціальна конфіскація тощо;
- 4) відомості про рішення іноземних компетентних органів щодо накладення арешту та конфіскації активів в Україні, стан їх виконання [5].

Досить важливим в аспекті забезпечення прозорості є окремі положення про те, що дані Реєстру арештованих активів є відкритими, крім даних, щодо:

- опису, характеристики активів (майна), що дають можливість ідентифікувати місцезнаходження активів (майна), та/або особу, яка володіє, користується, розпоряджається такими активами (майном);
- особи підозрюваного, обвинуваченого;
- даних, які в рамках міжнародного співробітництва не підлягають розголошенню (оприлюдненню) згідно з міжнародними договорами України [5].

Отже, відомості з Реєстру арештованих активів умовно поділяються на *відкриті для загального доступу та закриті (з обмеженим доступом)*. Ч. 2 та ч. 3 Закону про АРМА встановлюються деякі категорії суб'єктів інформаційної роботи із даними реєстру. Так, реєстраторами є уповноважені працівники АРМА. Інформація, що підлягає внесенню до реєстру, подається АРМА засобами електронного зв'язку слідчими, детективами, прокурорами, судьями, державними виконавцями, іншими службовими та посадовими особами не пізніше наступного робочого дня після виникнення підстави подання такої інформації. Користувачами реєстру є працівники АРМА, керівники прокуратур та органів досудового розслідування, прокурори, слідчі, детективи та інші уповноважені особи органів досудового розслідування, які виконують функції з інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронних органів та ведення спеціальних обліків відповідно до законодавства [5]. Водночас Законом про АРМА не передбачено такої важливої норми про розподіл ролей користувачів та реєстраторів реєстру в залежності від рівня доступу до даних з обмеженим доступом та не запропоновано їх класифікацію із відповідними правами доступу. Вважаємо, що зазначені відомості мають бути детально регламентовані в Положенні про Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, який розробляється та затверджується АРМА.

Дискусійним є питання загальної публікації відомостей про юридичних осіб та арешт їх активів у кримінальному провадженні. Якщо застосувати аналогічні положення про публікацію для загального доступу відомостей про виконавчі провадження, то у Положенні про автоматизовану систему виконавчого провадження встановлено, що Міністерство юстиції України забезпечує вільний та безоплатний доступ до інформації щодо найменування, ідентифікаційного коду в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань для юридичної особи – боржника та стягувача [8]. У Єдиному державному реєстрі судових рішень відповідно до Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень 19.04.2018 № 1200/0/15-18 обліково-статистична картка судової справи передбачає внесення: повного найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) учасників справи чи учасників судового провадження; а також ознаки учасників справи або учасників судового провадження: для юридичної особи - ідентифікаційний код юридичної особи (для юридичних осіб, зареєстрованих згідно із законодавством України, - ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань); для фізичної особи - унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі або реєстраційний номер облікової картки платника податків або, у разі якщо зазначені номери у фізичної особи відсутні, - номер, серія (за наявності) паспорта громадянина [9]. У публічному доступі Єдиного державного реєстру судових рішень дані щодо фізичних осіб є прихованими за винятком юридичних осіб, у яких код ЄДРПОУ як правило відображається завжди, що таким чином дає можливість ідентифікувати юридичну особу. Доцільність переосмислення обсягу публікації даних існує і у

зв'язку з необхідністю публікацію даних, які визнані необґрунтованими у справах за цивільним позовом про визнання активів необґрунтованими.

Висновки. Отже, у зв'язку з обґрунтованістю публічного доступу до інформації про юридичних осіб, майно яких арештовано, необхідно внести зміни до Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» від 10.11.2015 № 772-VIII, а саме викласти абзац третьої частини першої статті 25 в наступній редакції:

«Дані Реєстру є відкритими, крім даних, передбачених пунктами 1, 2, 5, 6 цієї частини, щодо: опису, характеристики активів (майна), що дають можливість ідентифікувати місцезнаходження активів (майна), та/або особу, яка володіє, користується, розпоряджається такими активами (майном), за винятком відомостей про юридичні особи; особи підозрюваного, обвинуваченого; даних, які в рамках міжнародного співробітництва не підлягають розголошенню (оприлюдненню) згідно з міжнародними договорами України».

Законодавством про інформацію (в тому числі щодо доступу до публічної інформації та захист інформації), а також кримінальними процесуальними нормами регламентуються інформаційні процеси в операційній та управлінській діяльності АРМА.

Адміністрування Єдиного реєстру арештованих активів – це спеціальний вид складної інформаційної роботи, що потребує спеціального нормативного забезпечення у формі окремого Положення про Єдиний реєстр арештованих активів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Звіт про діяльність Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів за 2018 рік. URL: <https://arma.gov.ua/zvit-pro-roboty>
2. Співак Д. П. Інститут транспарентності у діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. *Політологічні записки*. 2011. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Polzap_2011_4_48
3. Христинченко Н.П. Принципи відкритості у діяльності органів виконавчої влади: проблеми реалізації. *Наше право*. 2013. №7. С.47-52. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Nashp_2013_7_10.pdf
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (укр/рос) : Конвенція; ООН від 31.10.2003 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_c16
5. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10.11.2015 № 772-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/772-19>
6. Реєстр активів, на які накладено арешт в кримінальному провадженні : відомості із офіційного веб-сайту АРМА. URL: <https://arma.gov.ua/register-of-seized>.
7. Тендерна документація щодо процедури закупівлі: відкриті торги, предмет закупівлі: послуги щодо системи баз даних ДК 021:2015 48610000-7 (ліцензійне програмне забезпечення (система керування базами даних) для створення Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні). URL: <https://prozorro.gov.ua>
8. Про затвердження Положення про автоматизовану систему виконавчого провадження : Наказ Міністерства юстиції України; Положення, Перелік від 05.08.2016 № 2432/5 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1126-16>
9. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень : Рішення; Вища рада правосуддя від 19.04.2018 № 1200/0/15-18 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v1200910-18>

REFERENCES:

1. *Report on the activities of the National Agency of Ukraine for Detection, Investigation and Management of Assets Received from Corruption and Other Crimes for 2018*. (2018). Retrieved from: <https://arma.gov.ua/zvit-pro-roboty> [in Ukrainian].
2. Spivak, D. P. (2011). Institute of Transparency in the Activity of State Bodies and Local Self-Government Bodies. *Politolohichni zapysky*, 4. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Polzap_2011_4_48 [in Ukrainian].
3. Khrystynchenko, N. P. (2013). Principles of openness in the activity of executive bodies: problems of implementation. *Nashe pravo*, 7, 47-52. Retrieved from: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Nashp_2013_7_10.pdf [in Ukrainian].
4. *United Nations Convention against Corruption*. (2003, October 31). UN Convention. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrayiny». Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_c16 [in Ukrainian].
5. Law of Ukraine on the National Agency of Ukraine for Detection, Investigation and Management of Assets Received from Corruption and Other Crimes № 772-VIII. (2015, November 10). Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrayiny». Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/772-19> [in Ukrainian].
6. Register of assets seized in criminal proceedings: information from the official website of ARMA. Retrieved from: <https://arma.gov.ua/register-of-seized> [in Ukrainian].

7. Tender documentation on the procurement procedure: open tender, subject of procurement: services on the database system DK 021: 2015 48610000-7 (licensed software (database management system) for the creation of a unified state register of assets seized in criminal proceedings). Retrieved from: <https://prozorro.gov.ua> [in Ukrainian].

8. *On approval of the Regulation on the automated enforcement system.* (2016). Order of the Ministry of Justice of Ukraine № 2432/5 from 05th August 2016. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy». Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1126-16> [in Ukrainian].

9. *On approval of the Procedure for maintaining the Unified State Register of Judgments.* Decisions of the High Council of Justice № 1200/0/15-18 from 19th April 2018. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy». Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v1200910-18> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.10.2019

УДК 342.951

Скрипченко В.О.,

суддя Одеського апеляційного адміністративного суду

ПРИНЦИП ЗМАГАЛЬНОСТІ СТОРІН В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Стаття присвячена дослідженню принципу змагальності сторін в адміністративному судочинстві. У статті встановлено, що змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі віднесено до основних засад адміністративного судочинства. Проаналізовано, різні доктринальні підходи вітчизняної юридичної науки щодо класифікацій принципів, закріплених в Кодексі адміністративного судочинства України в одній статті – змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі. Зафіксовано, що у наукових класифікаціях, розроблених у науці адміністративного права, їх віднесено як до однієї, так і до різних груп принципів.

З'ясовано, що змагальність сторін та диспозитивність є загальними або міжгалузевими принципами судочинства, офіційне з'ясування всіх обставин у справі – галузевим, спеціальним принципом, характерним суто для адміністративного судочинства. Автором підкреслюється, що змагальність це можливість сторін розпоряджатися своїми процесуальними правами, не зловживаючи ними, активно впливати на результат вирішення справи, доводити перед судом свою позицію у справі під час розгляду справи в судовому засіданні, безпосередньо у процесі з'ясування обставин справи і дослідження доказів, у судових дебатах, у тому числі, при розгляді справи за правилами спрощеного позовного провадження. Змагальність сторін пов'язана з диспозитивністю. Зауважується, що комплексна реалізація в адміністративному судочинстві принципів змагальності сторін, диспозитивності та офіційного з'ясування всіх обставин у справі є обов'язковою умовою всебічного розгляду справи, дотримання якої сприяє у виконання завдання адміністративного судочинства.

Ключові слова: адміністративне судочинство, принципи, принцип змагальності, сторони, адміністративні суди.

Skripchenko V. PRINCIPLE ADVERSARIAL IN ADMINISTRATIVE COURTS

The article is devoted to the study of the principle of competitiveness of the parties in administrative proceedings. The article establishes that the parties' competitiveness, dispositiveness, and official clarification of all the circumstances of the case are among the main principles of administrative justice. The various doctrinal approaches of the domestic legal science to the classifications of the principles enshrined in the Code of Administrative Procedure of Ukraine in one article are analyzed - the parties' competitiveness, dispositiveness and official clarification of all circumstances in the case. It is reported that in the scientific classifications developed in the science of administrative law, they are referred to as one and different groups of principles.

It has been established that the parties' competitiveness and dispositiveness are general or cross-sectoral principles of justice, and the official clarification of all the circumstances of the case is a sectoral, special principle, characteristic only of administrative justice. The author emphasizes that competitiveness is an opportunity for the parties to exercise their procedural rights, without abusing them, to actively influence the outcome of the case, to prove their position in the case during the court hearing, directly in the process of clarifying the circumstances of the case and examining the evidence, in the judicial debate, including, when considering the case under the rules of summary proceedings. The parties' strength is related to dispositiveness. It is noted that the complex implementation in the administrative proceedings of the principles of parties' competitiveness, dispositiveness and official clarification of all the circumstances of the case is a prerequisite for a comprehensive consideration of the case, compliance with which contributes to the task of administrative justice.

Key words: administrative justice, principles, competitiveness principle, parties, administrative courts.

Постановка проблеми. З метою захисту громадян у відносинах з публічною владою була створена окрема судова гілка – адміністративні суди, які продемонстрували власну важливість та довели свою ефективність та життєздатність у питаннях утвердження справедливого балансу відносин громадян та влади. Натомість, пошук найбільш ефективної моделі здійснення адміністративного судочинства вимагає постійної уваги з боку практикуючих юристів, фахівців, що займаються правозахистом, і, особливо, науковців. Одним і питань, що вимагає системного аналізу – є питання теоретико-правової конструкції системи принципів, на якій базується адміністративне судочинство, адже останні відіграють роль базових та вихідних положень, на яких, власне, даний вид судочинства і ґрунтується. Наукова розробка принципів змагальності сторін, диспозитивності та офіційного з'ясування всіх обставин у справі в адміністративному судочинстві, а також вірне його розуміння